

החברה העירונית ראשון לציון לביטחון וסדר ציבורי

מחלקת ביטחון מוסדות חינוך וציבור

ריענון חוזר מנכ"ל – נהלי שעת חירום במערכת החינוך בהתייחס לטיפול באירוע שריפה

חוזר מנכ"ל תשעה/2(ב), י"ג בתשרי התשע"ה, 07 באוקטובר 2014

5.4-10 נהלי שעת חירום במערכת החינוך

שרפה גדולה באחד ממבני המוסד

- (1) דיווח להנהלת המוסד
- (2) ניתוק מפסקי החשמל והגז
- (3) הזעקת שירותי הכיבוי
- (4) פתיחת החלונות והדלתות בכל הכיתות רק לאחר קבלת אישור מאנשי הכיבוי
- (5) אם אפשר – יציאה בצורה מסודרת ומהירה לשטח כינוס שנקבע מראש
- (6) אם אי אפשר לצאת מהמבנה – היצמדות לפתחי אוויר והמתנה לכוחות החילוץ
- (7) שליחת צוות הסדרנים למקומו
- (8) שליחת צוות הסורקים למקומו
- (9) שליחת צוות העזרה הראשונה למקומו
- (10) שליחת אחד המורים לשער המוסד כדי לכוון את כוחות החילוץ למקום השרפה
- (11) דיווח לקב"ט הרשות המקומית
- (12) המתנה בשטח הכינוס לקבלת ההנחיות משירותי החירום
- (13) בדיקת הנוכחות בכיתות
- (14) קבלת הנחיות להמשך קיום הלימודים.

כיבוי-אש

(1) כללי

- (א) מנהל המוסד, בתיאום עם רכז הביטחון, הבטיחות וההיערכות לשעת חירום, יקים במוסד צוות כיבוי אש ראשוני במטרה להיות מסוגל לכבות שרפות באורח מיידני עד לקבלת סיוע מקצועי, וימנה אחראי לצוות הכיבוי. רכז הביטחון יודא מול רשות החינוך המקומית שיותקנו כל הסידורים למניעת דלקות ולכיבוי. יש להקנות אימון בסיסי בכיבוי דלקות לכל אחד מחברי הצוות.
- (ב) הטיפול הראשוני בדלקות חל על כל אדם בוגר במוסד, ובמיוחד על המורים ועל העובדים. השתתפותם של תלמידים החברים בצוות הכיבוי (בכפוף להסכמה מפורשת בכתב של הורי התלמידים) תהיה רק בסיוע לאותו אדם בוגר בהבאת הציוד מעמדת כיבוי האש אל האזור של מקור השרפה, בתנאי שמקום השרפה אינו בתוך מבנה ואינו מסכן את התלמיד ושכל תלמיד החבר בצוות קיבל תדריך מפורט מה עליו לקחת, מאין ובאיזה אופן.
- מנהל צוות הכיבוי אחראי לתרגול כל חברי הצוות בביצוע סדר הפעולות בעת אירוע שרפה בחצר המוסד.
- (ג) צוות הכבאים יאורגן בצוותי משנה, וכל אחד מהם יהיה אחראי לשטח מסוים בחצר המוסד. לרשות הצוותים יועמד ציוד כיבוי מתאים, נוסף על נקודות אש קבועות, על ציודן המלא, במקומות שונים במוסד.

מחלקת ביטחון מוסדות חינוך וציבור

(ד) כפי שהודגש בנוהל זה יהיה צוות כיבוי האש בבתי הספר היסודיים השש-שנתיים מבוסס על מבוגרים.

(2) תפקידי המורה האחראי לצוות כיבוי-האש

(א) בימי רגיעה

- (1) עליו לבצע הכשרה בכיבוי אש ולהכיר היטב את אופן השימוש בכל ציוד הכיבוי המצוי במוסד ואת מקומו.
- (2) עליו לוודא הימצאות אפודי זיהוי לכל חברי הצוות.
- (3) עליו לדאוג שציוד הכיבוי יהיה תמיד במצב תקין וראוי לשימוש.
- (4) עליו לדעת את מקומם של כל ברזי כיבוי האש (ההידראנטיים) שבתחום המוסד ובסביבתו הקרובה.
- (5) עליו לדאוג שיותקנו כל הסידורים למניעת דלקות כפי שפורט בביקורת.
- (6) עליו להדריך ולתרגל את צוותי הכיבוי ואת שאר אנשי המוסד בהוראות למניעת דלקות ובכיבוי ראשוני של דלקות, וזאת נוסף להדרכה הניתנת על ידי שירותי הכיבוי והחברות המתחזקות את ציוד הכיבוי.
- (7) עליו לוודא הוצאת כתבי מינוי בחתימת המנהל לכל חבר בצוות.

(ב) עם הכרזת מצב חירום

- (1) עליו לבדוק את ציוד הכיבוי, כדי לוודא שהוא במצב שמיש.
- (2) עליו לדאוג לפינוי כל שטח המוסד מחומרים שיש בהם סכנת אש או לריכוזם במקומות מיוחדים ומובטחים.
- (3) אלה תפקידי באירוע:
 - (א) עליו לאתר את מקום האש שפרצה ולמנוע מאנשים להיות בקרבתה.
 - (ב) עליו לטפל בכיבוי שרפה מקומית הפורצת בחצר המוסד ושניתן לכבותה באמצעות מטפה כיבוי ובסיוע של אדם מסגל המוסד/מנהל צוות הכיבוי.
 - (ג) עליו לכוון את גורמי ההצלה למקום האש לצורך טיפול בכיבוייה של השרפה.
 - (4) לאחר סיום האירוע על הצוות לטפל בציוד הכיבוי ולהכינו מחדש לשימוש ('יבוש זרנוקים, דרישה למילוי מטפים וכד').

4.9 סדר הפעולות בזמן נסיעה באוטובוס

ד. שרפה

- (1) עצירת האוטובוס בצד הכביש ללא הפרעה לתנועה
- (2) הורדת התלמידים וריכוזם במקום בטוח, מחוץ לטווח הסכנה של האש
- (3) המשך תנועה על פי ההנחיות של גורמי הביטחון באזור.

מחלקת ביטחון מוסדות חינוך וציבור

11.6 פינוי שטח בית הספר

א. כללי

- (1) בית הספר עלול להידרש לפנות את התלמידים משטחו, בשל מצבים או אירועי חירום שונים, או בשל אירוע חומ"ס שהתרחש במרחב ועלול לסכן את השוהים בתחומו.
- (2) ההחלטה לבצע פינוי היא של גורם ביטחוני במרחב – משטרת ישראל או מכבי האש – ובאמצעות מוקד הרשות המקומית.

ב. שטחי הפינוי

- (1) שטחי הפינוי ייעודם לשמש מקום להתכנסות תלמידי בית הספר, לאחר התפנותם משטחו.
- (2) לצורך פינוי התלמידים משטח בית הספר באירוע חומ"ס נקבעו כמה שטחים חלופיים אפשריים שיתאימו לכל מצב, בהתאם לכיוון שיש להתפנות אליו. מודגש בזה כי למרות קביעה של כמה מקומות אפשריים יבוצע הפינוי בכל אירוע לשטח אחד בלבד, ולא יהיה פיצול תלמידים בין כמה שטחי פינוי.
- (3) שטח הפינוי יהיה במרחק מרבי של כ-1,500 מ' ממתחם בית הספר. מיקומו של שטח הפינוי הוא בעיקרון בארבעת כיווני רוחות השמים.
- (4) שטח הפינוי יאותר מראש ויתוכנן לקליטת התלמידים לפי עקרונות התכנון של ישיבת התלמידים במקלט.

ג. צירי התנועה

צירי התנועה לשטח הפינוי צריכים לעמוד בכמה דרישות:

- (1) עליהם להיות קצרים ככל האפשר.
- (2) עליהם לכלול מכשולים מעטים ככל האפשר.
- (3) עליהם להיות בטוחים ככל האפשר מבחינת הבטיחות בדרכים.

ד. תכנון הפינוי

תכנון הפינוי יתבסס על ההנחיות של המשרד ועל הוראותיו הדנות בנושא הפינוי. אלה עיקרי הקווים המנחים לתכנון הפינוי:

- (1) התארגנות ופעילות במסגרת כיתתית ובפיקוח מורה אחראי
- (2) תכנון והתארגנות מראש של הכיתות, בתוך חדר הכיתה, לקראת היציאה למסדרונות
- (3) קביעת צירי תנועה וקדימויות לכל כיתה, על פי מיקומה ביחס לגרם המדרגות וליציאות מחצר בית הספר
- (4) קביעת מקום המתנה כיתתי, לקראת הכניסה לשטח הפינוי
- (5) קביעה מראש של סדר הכניסה לשטח הפינוי
- (6) קביעה מראש ושילוט מקומה של כל כיתה בשטח הפינוי
- (7) קביעת מיקום המורים האחראים וצוות הסדרנים בנקודות תורפה בצירי התנועה
- (8) מינוי מורה אחראי וסדרנים להכוונת הכיתות לשטח הפינוי והכוונתם למקומות שנקבעו להם מראש

מחלקת ביטחון מוסדות חינוך וציבור

- 9) קביעת מיקום צוותי העזרה הראשונה וכיבוי האש בשטח
- 10) תכנון וקביעה מראש של משימות הסריקה, כדי לוודא שלא נשארו תלמידים בשטח בית הספר
- 11) ביצוע מוקדם של תדריכים ותרגילי פינוי ותרגול הצוותים הייעודיים במשימותיהם.

ה. ביצוע הפינוי

ביצוע הפינוי בעת אירוע חומ"ס אינו שונה במהותו מפינוי בית הספר מסיבות אחרות, כמו אירוע ביטחוני. יחד עם זאת, באירוע חומ"ס יש לתת את הדעת על הנושאים האלה:

- 1) האם הפינוי הוא אכן הפתרון הנכון למצב?
- 2) האם הפינוי אינו מסכן את התלמידים יותר מאשר הסתגרות או ירידה למקלטים?
- 3) מהו משך הזמן הדרוש לביצוע הפינוי?
- 4) מה הם הכיוון ושטח הפינוי שמתפנים אליהם כדי לא להיכנס לתחום מניפת הסיכון?

ו. השהות בשטח הכינוס

עם ההגעה לשטח הפינוי יש לבצע מפקד לכל התלמידים. השהייה בשטח הפינוי תהיה במסגרת כיתתית, לפי תכנית הישיבה שנקבעה מראש. בעת השהייה בשטח הפינוי יש לקיים, במידת האפשר, פעילויות במסגרות כיתתיות באחריות המורים או כל פעילות אחרת שתיקבע על ידי המנהל. מטרת הפעילות היא להרגיע את התלמידים באמצעות העסקתם.

ז. חזרה לשגרה

עם קבלת ההוראה לחזור לשטח בית הספר תבוצענה הפעולות האלה:

- 1) ההוראה תינתן על ידי המורה האחראי לשטח הפינוי.
- 2) הכיתות תתארגנה בראשות המורים ותהיינה מוכנות ליציאה.
- 3) היציאה מהשטח תהיה בסדר הפוך לסדר הכניסה: הכיתה שנכנסה אחרונה תצא ראשונה.
- 4) צוותי הסדרנים, הסורקים והעזרה הראשונה יצאו ראשונים, ויתמקמו במקומות שתוכנו מראש. הצוותים יסייעו בהכוונה ויפקחו על תנועה מסודרת ושקטה לחצר בית הספר ולחדרי הכיתות.
- 5) בחזרה לכיתה יש לבצע מפקד נוכחות של כל התלמידים.

ח. הסעת התלמידים לבתיהם

- 1) ייתכנו מצבים קיצוניים שבהם יוחלט להסיע את התלמידים משטח הפינוי למקום פינוי אחר, המרוחק מאזור בית הספר, או לפנות את התלמידים לבתיהם באוטובוסים. במקרה זה תתוכנן הסעת התלמידים לפי העקרונות האלה:
- א) כל אוטובוס ישובץ לכיתה.
- ב) בכל אוטובוס ימצא מורה מלווה.
- ג) צירי תנועת האוטובוסים יעברו דרך בתיהם של כל תלמידי הכיתה או דרך מקום פינוי אחר, אם תינתן הוראה כזו.

החברה העירונית ראשון לציון לביטחון וסדר ציבורי

מחלקת ביטחון מוסדות חינוך וציבור

- (ד) צירי התנועה יימסרו למורה המלווה על ידי מנהל בית הספר או על ידי הגורם הביטחוני האחראי על האירוע (המשטרה או צה"ל).
- (ה) המורה המלווה ידווח למנהל בית הספר בגמר הפינוי.
- (2) ארגון האוטובוסים, הבאתם לשטח הפינוי וארגון ההיסעים – כל זה יבוצע על ידי נציגי הרשות המקומית שיגיעו לשטח הפינוי או ינחו את מנהל בית הספר בהתאם למתחייב.
- (3) הנהלת בית הספר תתאם עם הרשות המקומית (באמצעות הקב"ט המקומי), בתחילת שנת הלימודים, את היערכות הרשות להחשת אוטובוסים לבית הספר (או לשטח הפינוי) במקרה של צורך להתפנות בעת אירוע חומ"ס.

ה. התלקחות אש במעבדה או במחסן החומרים

(1) כללי

לשרפה במעבדה או במחסן יש להתייחס כאל אירוע כימי על כל הקשור בכך. בשרפת כימיקלים נפלטים לאוויר אדי החומרים הנשרפים ותוצרי חמצון, פיח ושרפה שונים. בדרך כלל תוצרים אלו מסוכנים מאוד מבחינה בריאותית. אין להתקרב למקור האש ולענן הנפלט ללא אמצעי מגן נשימתיים (רצוי חליפה עם מערכת נשימה סגורה ועם בלון חמצן) ובגדים דוחים קרינת חום. לכן שרפות גדולות תכובינה על ידי גורמים מקצועיים בלבד (שירותי כיבוי אש), וצוות המורים והלברנט יטפלו אך ורק בשרפות מקומיות לפני שאלו תתפתחנה ותגדלנה.

(2) הטיפול בתלמידים

- יש להרחיק את התלמידים מהמקום.
- אחזה האש בבגדיו של תלמיד, יש לשטוף אותו בזרם חזק של מים מברז המקלחת המותקן לצורך זה בקרבתה של דלת היציאה מהמעבדה.
- נפגע התלמיד על-ידי כוויית, המורה יכול לטפל בו רק אם הפגיעה אינה קשה ועדיין לא הופיעו בועות גדולות בעור הנפגע.
- יש לשטוף את מקום הכווייה במים רבים ולכסות באגד סטרילי.
- כאשר הפגיעה קשה יותר, יש לחכות לטיפול מקצועי. טיפול דומה יקבל תלמיד שנפגע על ידי חומר חריף הגורם לגירוי חזק של העור.

(3) הטיפול באירוע

- יש להודיע למנהל המוסד החינוכי על האירוע, והוא יזעיק את מכבי האש ואת משטרת ישראל.
- יש לסגור את ברז הגז הראשי וכל מקור של אש גלויה.
- יש לנתק מיד את החשמל ואת הגז.
- יש להזעיק מיד עזרה על-ידי אדם הנמצא בקרבת המורה, בזמן שהמורה עצמו מנסה להתגבר על האש עוד בתחילתה.
- יש לכבות כיבוי מקומי באמצעות מטפי כיבוי אש, בהתאם לסוג החומרים הבוערים, על פי כרטיס ה-MSDS של החומר.
- מתכות בוערות יש לכבות במטפה כיבוי למתכות בלבד וכן אין להשתמש באמצעי כיבוי על בסיס מים במקומות שבהם לא נותק החשמל.